

DISSERTATIO IVRIDICA INAUGVRALIS
QVAESTIONEM IVRIS PRIVATI,
A N L E G A T V M,
CVI MODVS
DOTIS CONSTITVENDAE ADIECTVS,
MODO NON IMPLETO, CORR VAT?
S I S T E N S

LXIV

13

1790, 15

Q V A M
ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS CONSENSV,
P R A E S I D E
VIRO ILLVSTRI ATQVE EXCELLENTISSIMO
ERNESTO CHRISTIÄNO WESTPHAL,
I. V. D. ET PROFESSORE IVRIS PVBLICI, ORDINARIO,
FACVLTATIS IVRIDICAE ASSESSORE ET H. T.
EIVS DECANO,
P R O S V M M I S I N I V R E H O N O R I B V S
O B T I N E N D I S

D I E M D C C L X X X X .
P V B L I C E D E F E N D E T
ANTON CONRAD GVSTAV CONRADI,
H A N N O V E R A N V S .

HALAE MAGDEBVRGICAE,
FORMIS IO. CHRISTIANI HENDELII.

DISSECTIO IURIS NATURALIS
IN IURIS
AN LEGATVM
EST NOVVS
DOTIS CONSTITVENDAE ADIECTVS
MODO NOV NITISTO CORVATVS
SISTERE
QVAM
ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS CONSERVA
FRATRES
VNO ILLVSTRIS ATQVE EXCELLENTISSIMO
ERNESTO CHRISTIANO WESTPHALIO
PACIFICAE IMPERATORIS ARCHICAMERARII
PRO SVMMIS IN IURE HONORIBVS
GOTTFRIDVS
DIE
ANTON CONRAD GYSA CONRADVS
HABSBURGVS
HABSBURGVS
HABSBURGVS

V I R O
REVERENDISSIMO ILLVSTRISSIMO
A T Q V E
EXCELLENTISSIMO
DOMINO
LVDOVICO FRIEDERICO
DE BEVLWITZ,

MAGNAE BRITANNIAE REGIS ET DVCIS ELECTORIS
BRVNSWICO - LVNEBVRGICI ADMINISTRIO
STATVS INTIMO
ETC. ETC.

DOMINO SVO GRATIOSISSIMO
ATQVE INDVLGENTISSIMO

5.

V I R O
REVERENDISSIMO ILLVSTRISSIMO
A T Q V E
EXCELLENTISSIMO
DOMINO
LUDOVICO FRIEDERICO
DE BEULWITZ

MAGNÆ BRITANNIÆ REGIS ET HACIUS BRITANNIÆ

BRUNSWIC - LUNEBURG - ADMINISTRO

STATVS LEGITIMO

ETC. ETC.

DOMINO EVO GRATISSIMO

STATVS INDIGNISSIMO

VIR EXCELLENTISSIME
ATQVE
ILLVSTRISIME,
DOMINE GRATIOSISSIME!

id est Noli irasci inueni, qui TIBI praecipue has, qualescunque sint, pagellas --- studiorum suorum primitias --- sacras esse voluit. Tantus enim es in his, quibus hactenus operam dedi, litteris, ut non solum recte scientiae nostrae decus dicaris, sed etiam maius nomen, cui hoc specimen inaugurale consecrarem, plane nesciam. Sed cum eadem sis humanitate, quo ingenii acumine, spero fore, vt quaecunque in his pagellis, tanto nomine, tantaque doctrina minus digna videantur, ignoscas

VIR EXCELLENTISSIME
ATQVE
ILLVSTRISIME
DOMINE GRATIOSISIME

ignoscas inueni TVI studiosissimo, cuiusque vni-
cum hoc est, TIBI, Vir Excellentissime, pro tan-
tis in se suosque collatis beneficiis, gratissimum
animum ostendere. Iam e patria secunda, Friede-
riciana delectissima, abitum parans, ad solum ge-
nitale reuertar, vt vires, si quae mihi contigue-
runt, in patriae vtilitatem conferam. O! me ter-
quaterue felicem, quem in fine hoc obtinendo
TVA, quae summa est gratia atque benevolentia,
adiuuet! Omnia enim illi e voto succedunt, cui

TV,

TV, Vir Excellentissime, non dees. Quod reli-
quum est, summa semper ope nitar, ne TVA, qua
etiam in posterum me, meosque, odignari velis,
gratia vumquam indignus videar, TIBIQVE osten-
dam, TE TVA haud in ingratum contulisse bene-
ficia. Tacito caeterum pede TIBI labantur anni,
quos multos TIBI adhuc superesse velim, viuas
in patriae optatissimae, familiaeque illustrissimae
salutem, vt iam fructus studii pro vtraque inde-
fessi percipias, tantaque felicitate fruaris, cui nihil
plane

plane addi possit praeter perpetuitatem. Omnis
praeterea in hoc ero, vt dignus efficiar, qui omni
iure ceneri possim,

EXCELLENTISSIMI NOMINIS TVI

cultor deuotissimus atque obsequentissimus

ANTON CONRAD GVSTAV CONRADI.

I. P R A E M I T T E N D A.

§. I. Instituti ratio. §. II. De Fontibus thematis propositi. §. III.
De scriptoribus huius materiae praecipuis. §. IV. Ordo dicendorum.

II. T R A C T A T I O I P S A.

A. P A R S G E N E R A L I S.

§. V. Generalia de Legatis. §. VI. Generalia de Dote. §. VII.
Generalia de Modo et Conditione. §. VIII. De legato dotis in genere eius-
que speciebus. §. IX. In specie de Legato dotis constituendae eiusque di-
visionibus in conditionatum et modale. §. X. Quando legatum dotis consti-
tuendae sit modale, quando conditionatum?

B. P A R S S P E C I A L I S.

§. XI. Transitus ad partem specialem. Sermo est tantum de leg. dot.
conf. modal. §. XII. Vulgaris theoria de implemento legati dotis consti-
tuendae. §. XIII. De implemento modi legatis adscripti in genere. §. XIV.
De cautione praestanda. §. XV. De implemento modi legato dotis con-
stituendae additi. §. XVI. Modus legato dot. conf. additus non semper eff
qualificatus. §. XVII. Interpretatio legis 71. §. 3 ff. de Cond. et Demonstr.
§. XVIII. De differentia inter modum conventionibus, et ultimis voluntati-
bus adiectum. §. XIX. Quaestionis propositae decisio. §. XX. An pro
modi implemento sit habendum, quum legatarius vitam regularem eligit?
§. XXI. Finale.

AN LEGATVM,

CVI MODVS

DOTIS CONSTITVENDAE ADIECTVS,
MODO NON IMPLETO, CORR VAT?

§. I.

Est studium maximis atque splendidissimis cuiuscunque aetatis ingeniis dignum, veritates iuridicas, quae ad generales referri possunt, investigare, indeque principia formare, quae in veritatibus, specialioribus accuratius determinandis, decidendisque casibus etiam in foro obuientibus, haud exiguum praestant vtilitatem. Quis enim tam amplam docere posset iurisprudentiam, vt ad specialissima semper descendens, omnium casuum, modo sint possibiles, decisionem speciatim daret? Sufficit sane principia tradere, quibus instructus, quilibet iurium cultor, ne difficillimarum quidem quaestionum iuridicarum decisionem, perhorrescere debeat. Quid mirum, si nostri aevi, viri celeberrimi, omnem fere vitam, in excolendis theoriis generalioribus consumserunt? - Sed quisquis sit, hoc mihi etiam lubenter concedet, principia haec generalia, nulli plane fore vsui, nisi sem-

semper eorum ad specialiora fiat applicatio, et imprimis cupida legum iuventus doceatur, qualem haec praebent fontem, ex quo haurire possit. Variis moti rationibus, et quae ex modo dictis deduci poterunt et aliis, cum nostrum esset, hoc specimen inaugurae edere, nobis haud theoriam quandam generalem tractare proposuimus, sed vnicae huius quaestionis decisioni operam dabimus: *an legatum, cui modus dotis constituendae adiectus, modo non impleto, corruat?* ea tantum generalia praemittentes, quae in huius propositae quaestionis decisionem quodammodo influunt. Iamque, Lector Benevole, si quae minus accurate dicta Tibi occurrant, speramus fore, vt Tyroni adhuc in iurisprudentia, veniam haud deneges.

§. II.

Cum sit omnino scriptoris, qui in veritatibus iudicis positivis versatur, semper cum legibus loqui, earumque, tamquam fontium, mentionem facere, ex quibus hauserit; et nostrum esset, atque ad ulteriorem huius thematis tractationem descendimus, leges praecipuas allegare, quibus sententia, quam infra defensuri sumus, nititur. Sed cum corporis iuris textum, specialem a nobis propositam quaestionem vnice concernentem, non inuenturus sis, sufficiat praemonere, nos infra leges ad nostrum thema quodammodo spectantes, esse allegaturos.

§. III.

Sed ne plane noua protulisse videamur, liceat scriptores quosdam citare, a quibus, quamuis nostrum thema non in specie tractatum

tum sit, multa tamen allata sunt, quae in praesenti tractatione haud exigui sunt momenti. Quorum hi sunt notatu dignissimi:

GISE. FREYTAG Consil. Vtrum legatum dotis filiae factum, purum an conditionatum habeatur. Colon. 1615.

Perill. DAN. NETTELBLADT Dissert. de legato dotis constituendae, Halae 1750. habita. recuf. 1769.

BREVNING de vtili dot. legat. non contract. matrim.

Struben Rechtl. Bedenkf. P. 5. n. 103.

§. IV.

Cum omnis, vt iam supra diximus, quaestionis cuiusdam specialis decisio, a principiis atque veritatibus generalibus pendeat, etiam nobis partem generalē parti speciali huius dissertationis praemittere, propositum est. Iamque de ordine dicendorum L. B. tu notes sequentia. In parte generali, de Legatis, Dote, Modo et Conditione ea afferamus, quae requiruntur, quofacilius quaestio nostra intelligi queat, nec non de legato, cuius obiectum est dos, eiusque variis speciebus generatim dicemus. Ad partem specialem deinde progredientes, de legato dotis constituendae modalī, variis de eo doctrinis et controuersis, et praemissa de modi implemento theoria, de modi implemento in legato dotis constituendae, indeque fluente quaestionis nostrae decisione agemus, quae in contrarium allegari possent refutantes. Qui, vt Tibi L. B. probatus sit ordo, optamus.

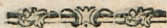
TRACTA-

TRACTATIO IPSA.
PARS GENERALIS.

§. V.

Ad onera, quae a conditore vltimae voluntatis heredi ipsius, siue ab intestato, siue alio modo talis sit, imponi possunt, omnino etiam referuntur legata, de his, quamuis, vt hereditas, vel obiectiue vel subiectiue sumantur, et in sensu stricto fideicommissa particularia excludant, nobis hic tantum sermo est in sensu latiori, sicque de iis, tamquam de rebus s. emolumentis singularibus, alicui in vltima voluntate relictis, siue hoc caeterum mediate siue immediate factum sit. Res ita relictæ autem singulares dicuntur, cum semper in parte quantæ hereditatis consistant, earumque acquisitio, licet forsân partis quotæ commodam, et partitionis legatum sit, titulo tamen singulari, non vniuersali fiat, ita vt earum intuitu haud in omnia iura et obligationes defuncti succedatur, sed in ea tantum iura et obligationes, quæ rei acquisite necessario inhaerent. Praesentem nostram tractationem hac ratione ducti, etiam ad fideicommissa particularia extendendam putamus, cum etiam concipi possit fideicommissum dotis constituendæ, omnisque, quæ alias inter legata in sensu stricto et fideicommissa particularia intercedebat differentia, recentioribus legibus romanis ita subblata a), vt exiguae tantum discriminis obsoleti reliquiae in corpore iuris adhuc supersint b). Hæ res singulares autem, quomodo alicui in vltima voluntate relinqui debeant, an pure aut adiectis quibusdam voluntatis disponentis vltioribus determinationibus atque limitationibus, a solo disponentis arbitrio pendet. Inde legatorum no-

tissima

tissima diuifio profecta est, quod sint vel pura vel non pura \odot . Sane diuifio haud contempnenda! Maximae exinde enim legatorum oriuntur differentiae, quarum, vt vnicam tantum proferam, haec est praecipua, vt dies legatorum alio plane modo cedat et veniat, quam eorum, quae talia non sunt. Cum praeterea neminem fugiat, mentis declarationes, per quas legata vterius determinantur, Conditionem, Demonstrationem, Diem et Causam esse, quae, prout vel impulsiva, vel finalis est, aut causa in specie, aut modus dicitur: materiae huic diutius non inhaereo. Quamuis tot oriuntur legatorum non purorum species, quot sunt huiusmodi mentis declarationes adiectae, pro praesenti meae dissertationis fine, eorum tantum mentionem facio legatorum, quae sunt modalia et conditionata.

- a) L. 2. Cod. commun. de legat. et fideicom.
- b) FUFFENDORF Obseruat. Tom. 4. Obs. 9.
- c) Purum interdum conditionato tantum opponitur, tumque sumitur in sensu stricto. Nos autem omnem dispositionem puram dicimus, quae nullam harum satis superque notarum voluntatis adiectionum scilicet Condit. Diem etc. appositam habet.

§. VI.

Praemissis quibusdam de Legatis generalibus, quatenus huc spectare videbantur, iam ad generalia de Dote, hic scitu necessaria, me conuerto. — Dos, quae ad sustinenda matrimonii marito onera constituitur, semper relationem quandam ad matrimonium habet, immo sine eo concipi nequit. Vt omittam doti, secundum Ius Romanum, bona paraphernalia opponi, quae nostra quidem sententia, ex
lure

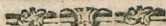
Iure Romano omnia sunt receptitia, sicque soli vxoris dispositioni subiecta, nisi maiora circa ea marito concesserit iura a); vt porro omitam, dotem variis modis diuidi, eamque tam a patre quam ab extraneo, immo ex propriis foeminae bonis, constitui posse, indeque diuisionem dotis, in profectitiam et aduentitiam esse ortam b): hic tantum obseruare liceat, a quocunq; demum dotis constitutio fiat, eam tamen semper aut actu inter viuos aut mortis causa esse constituendam. Inde apparet, dotem omnino etiam obiectum legati esse posse, qua de re infra vberius acturi sumus.

a) Secundum praxin, bona praeter dotem, quae paraphernalia dicuntur, in bona paraphernalia in specie et receptitia diuiduntur. Inter bona receptitia tunc intelligi volunt ea, quarum sibi liberam dispositionem vxor referuauerit, cum bona paraphernalia ea dicant, quarum administratio et vsusfructus, licet ad dotem constitutam, non pertineant, marito competit. Sed secundum I. commune, nostra, quae in §. ipsa proposita est, theoria magis defendenda videtur. Cfr. RÜTER Ius mariti circa bona paraphernal. GAERTNER de dist. iur. Rom. inter dot. et paraphernal. for. Germ. non accommod.

b) cf. HAHN de dot. profectit. ad patr. non reuert. v. d. BVSCH Exerc. qua dos profectit. liber. vindicat. Perill. Praef. Abhandl. vom Anfall des Heyrathsguts bei Trennung der Ehe.

§. VII.

Hominum legitimas dispositiones variis modis restringi posse, iam supra §. 5, sed incidender tantum notauimus. Iam de conditione et modo paullo accuratius agendum esse putamus, quo arctiori cum nostro themate cohaereant nexu. Quodsi sub conditione tantum circum-

cumstantiam aut determinationem quandam intelligis, sub qua aliquid eligitur, omnibus statim patebit, conditionem tunc in sensu latiori sumi, quo simul modum sub se comprehendit ^{a)}. Longe tamen conditio in sensu stricto sumta, a modo differt; in qua differentia determinanda, non semper verborum, quibus disponens usus est, quam interdum potius rei ipsius ratio est habenda. Conditio in sensu stricto, nostro quidem iudicio, non ita definienda est, vt a quibusdam DD. fit ^{b)} quod sit casus adiectus, qui actum suspendat propter euentum futurum incertum. Non omnis enim conditio saltim ita est comparata, vt initium suspendat, quod ex ipsius in suspensiuam et resolutiam diuisione apparet. Haec itaque definitio nobis nimis angusta videtur. ^{c)} Omnes tamen conditiones incertitudinem quandam, quam alias voluntatis declaratio illimitata et certa ratione pura esset, secum ducere, sicque per eas semper rationem ad euentum quendam incertum fieri, quilibet naturae ipsarum haud ignarus, facile concedet. Merito igitur Illustrissimi NETTELBLADTII optimam adoptamur definitionem, cui conditio est *adiectio mentis declarationi facta, per quam ea expressè ad euentum quendam futurum incertum restringitur* ^{d)}. Quae modo laudata definitio, nobis eo accuratior videtur, cum simul diuisionem conditionum in eas, quae in praeteritum, et eas quae in praesens conferuntur, quae non nisi improprie conditiones dicuntur, excludat, atque conditionem in sensu stricto expressam esse debere, indicet. Conditio dicto significato sumta, toto eoele, vt ita dicam, a modo differt. Est enim ille *ratio finalis, quam disponens per negarium quoddam intendit*. Tale negotium sub modo peractum, non est quidem negotium purum, (§. 5.) at tamen modus non impedit, quo minus dies statim cedat et veniat. Antequam ad vltiorem modi, et conditionis tractationem descendam, liceat diuisionis cuiusdam

dam

dam modi, a quibusdam DD. receptae, mentionem facere, qui eum in simplicem et qualificatum diuidunt, prout vel tertii interest eum impleri, vel non \varnothing . De priori eius specie, scil. de simplici modo dicunt, eum instar consilii esse, eoque adiecto, iudicio alterius aliquid relinqui f), de posteriori autem, eum necessitatem quandam secum ducere. Quam diuisionem ea ratione praemittendam putauimus, cum in decidenda nostra quaestione insignem nobis praestatura sit utilitatem. Quod ad conditionis et modi differentias attinet, nullus facile conditionem suspensiuam et modum confundet. Per conditionem suspensiuam enim, negotium iuridicum restringitur quoad initium, ita ut, licet iam dentur iura eius, cui sub hac conditione aliquid concessum, ante eius existentiam tamen nec dies cedat nec veniat. Modum contra sequi sufficit, quamuis negotium iam sit absolutum. Est enim, ut dicunt, in obligatione positus. Tanta tamen inter conditionem resolutiuam et modum non intercedit differentia, adeo ut quidam putarint, has mentis declarationum adiectiones verbis non re esse diuersas. Sed quam iniuste hoc ab iis putatum sit, plures iam Celeberrimi Viri, e quibus Meisterum in Dissert. de eo quod inter modum et conditionem resolutiuam interest. Goett. 1768. et HOEFFNERUM in seinem theoretisch : praktischen Commentar über die Heinecciuschen Institutionen. Frankfurt am Main 1790. tantum allego, solidis iam argumentis demonstrarunt, nobisque in hac materia otia fecerunt. Sunt enim modus et conditio resolutiua, natura, effectu et actionibus diuersae. Non diutius igitur materiae huic immoror, hanc unicam tantum inter modum et conditionem resolutiuam, differentiam obseruo, quod, si legatum sit sub modo relicto, et legans modum demat, legatum corruat, non ita tamen, si conditio resolutiua adscripta admittitur g). Huic differentiae non obstat brocardicum

B

cum

cum, quo interdum Icti vtuntur, modum pro conditione obseruari, quod implementum modi (de quo infra §. 13.) concernit, eoque significant, modum aequae ac conditionem esse implendum. Alia plane est quaestio, an in quolibet modo tacita lateat conditio? cuius tamen cum non sit huius loci inuestigatio, Lectores ad Dissert. III. NETTELBLADTII de legato dotis constituendae supra §. 3. citatam eiusque §. 11. et 12. ablegamus, in qua hoc thema vberius tractatum est. Conditio et modus autem in regula omnibus adici potest negotiis iuridicis, sicque etiam vltimis hominum dispositionibus, licet etiam negotia inueniantur, quae has adiectiones respiciant^{b)}. Quodsi tamen dubium est, num aliquid sub modo aut sub conditione actum sit, pro modo praesumendum esse videtur, quum magis perfecta semper praesumantur. Modus autem minus limitat quam conditio.

a) L. 71. §. 1. L. 108. de condit. et demonstrat.

b) MEISTERI Diff. de eo quod inter modum et conditionem resolutionem interest. Goett. 1768.

c) CORDES Diff. de modo conuentionibus adiecto, eiusque effectu iuridico. Goett. 1782.

d) Perill. NETTELBLADTII Iur. pos. gen. germ. communis, §. 201.

e) Supra citata Diff. Cordesii.

f) L. 71. pr. D. de condit. et demonstrat.

g) L. 30. §. 2. L. 31. §. 1. de adim. vel transfer. leg. L. 53. de Condit. et Demonstrat. — MEISTER in Dissert. supra allegata §. 19.

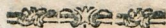
h) Iurpr. pos. general. §. 203.

§. VIII.

Iam supra (§. 6.), dotem duplici ratione constitui posse, docuimus. Modum autem, dotem inter viuos constituendi, pro praesenti dissertationis nostrae scopo et fine mittimus, eumque tantum tractatione nostra amplectimur, quo interueniente dos mortis causa et quidem per legatum constituitur. Legati enim obiectum, cum tam res quam factum esse possit, etiam dos tamquam res esse poterit. Inde orta est legatorum notissima species, nempe legatum dotis, quod ab aliis legatorum speciebus affinibus e. gr. apparatus muliebris, quae, licet concipi possint et similitudinem quandam cum legato dotis habeant, hic tamen plane in censum non veniunt, curiosius est separandum. Sed huius legati plures dantur subspecies, et quamuis plerumque duae tantum a DD. statuuntur, plures tamen omnino concipi et a se distingui posse, extra omne dubium est positum. Prima legati dotis species est legatum dotis restituendae, quod etiam praesens legatum dotis dicitur, et *species legati debiti est, cuius obiectum est dos restituenda*. Quamuis non sit huius loci, omnibus numeris absolutam huius legati theoriam elaborare, non possum tamen non, sequentia monere. In recte formanda theoria legati dotis restituendae, quo facilius utilitas ex tali legato proficiscens perspiciatur, distinguendum est: an dos, quae foeminae relegata est, ab illa vere illata sit, nec ne. Priori casu, dos, etiam si in re mobili consistit, statim post mortem testatoris erit restituenda, et foemina sic honorata impensas voluptuarias et viles forte in dotem factas lucrabitur ^{a)}. Posteriori autem casu iterum distinguendum est, an vxor dotem quidem non intulerit, aut tamen promissa erat, quo casu heredes mariti, iure, usus et fructus dotis, a marito stante matrimonio percipiendas exigendi, priuantur; an dos nec illata nec promissa sit, quo casu omnia

inde

inde pendent, an a testatore certa dotis quantitas sit expressa vel non. Si posterius, legatum inutile est relictum: si prius, ob regulam, per falsam demonstrationem non vitari legatum ^{b)}, dos secundum expressam quantitatem erit praestanda ^{c)}. Sic distinguendo, huic legati dotis speciei, per quam non tam nascitur, quam potius definit esse dos, nostra quidem sententia, maxima lux affunditur. Deinde recte quidem dicitur, legatum dotis restituendae, fideicommissum particulari posse grauari, sed hoc cum ea limitatione admittendum erit, quatenus plus est in praelegato dotis, quam in dote constituta. Caeterum ad hoc legatum etiam reliqua, quae de legato debiti in genere doceri solent, cum grano salis applicari poterunt. — Secunda legati dotis species est legatum dotis constituendae, cuius uberiorem tractationem ad §. seq. remittimus. Sed ut nobis quidem, videtur, et tertia et quarta huius legati species, concipi potest, scilicet legatum dotis retinendae atque exigendae. Legatum dotis retinendae autem, cuius exemplum prostat L. II. de dot. praeleg. est *ea species legati liberationis, qua a tali persona, quae dotis restitutionem exigere potest, dos sic restituenda ei, a quo restituenda* (sicque vel marito vel eius heredibus), *legatur*. Omne legatum liberationis autem, cum sit vel generale vel speciale, hoc legatum ad specialia est referendum, licet caeterum vel totale vel parziale esse possit, prout marito aut eius heredibus vel dotis restitutio in totum, vel in tantum, remittitur ^{d)}. Quod reliquum est, etiam huic legato, quae de legato liberationis in genere valent, accommodari poterunt. Sic e. gr. tam expresse, quam tacite, per chirographum debitori dotis legatum, relinquitur. Ultima legati dotis species est legatum dotis exigendae, sub quo nomine *eam legati nominis speciem comprehendo, qua dos penes tertium exigenda, alteri legatur*. Finge casum, fo-

minam

minam viduam dotem a mariti heredibus adhuc exigere posse, hocque suum nomen tertio v. gr. foeminae egenae legare, atque veram et legati nominis, et legati dotis speciem habebis. Quodsi nobis esset propositum, in formanda huius legati dotis speciei theoria, ad specialiora progredi, cum applicatione eorum, quae de legato nominis in genere valent, parui negotii opus esset, multa adhuc de hoc legato asserre. Breuitatis studio autem ducti, Lectorem Beneuolum ad HOERNERI Commentarium in HEINNECCII Institutiones eius §. 563. ablegamus, cuius, cum maxima cura adhibita hoc thema tractauerit, omnia nostra facimus principia, tam de legato nominis in genere, quam in respectu ad hanc eius speciem. Has modo dictas legati dotis posteriores species sane nouas dicere posses, et omnino non habemus, quam pro iis allegare possimus Doctorum auctoritatem. Sed non opus est Doctorum essatis ea muniti, quae, per se et suam perspicuitatem, sibi ipsa sunt instar auctoritatis.

a) L. 1. §. 1. D. de dot. praeleg.

b) L. 8. §. 15. de dot. praeleg. §. 15. I. de leg.

c) MADIHN. Principia iuris Romani Pars IV. theoriam de iure hereditatis sistens. Francof.

d) FVNDsACK Diff. de legato liberationis ab indebito. Goett. 1753.

§. IX.

Omnes hae legati dotis species, licet ad praesentem tractationem non spectent, paucis tamen ea ratione a nobis sunt expositae, quo facilius intelligi possit ea legati dotis species, cuius vltiorem ad

hanc §. remissimus tractationem, et quae legatum dotis constituendae dicitur. Huius dissertationis autem, cum tam partem generalem quam specialem fecerimus, ea hic tantum afferenda sunt, quae rectius hoc loco, quam infra demum sunt tractanda. Ne tamen minus systematice in hac materia versati videamur, iam de hoc legato in se spectato, deinde autem de eius acquisitione, amissione, conseruatione atque persequutione ita agemus, vt semper eorum tantum, quae non omnibus legatis, sed huic legato propria sunt, rationem praecipuam habeamus. Quod legatum dotis constituendae in se spectatum, eiusque definitionem concernit, illud mihi est *legatum, cuius obiectum est dos constituenda*. Equidem scio, plerosque ita definire, vt sit omne id quod eo sine legatum est, vt dos fiat ^{a)}; quae tamen definitio vulgaris, cum ita comparata sit, vt simul formulam, qua modus plerumque exprimitur, contineat, nobisque, inde deductis assertionibus maxima saltem ex parte, occasionem praebuisse videatur, a nobis haud adoptatur. Quamquam praeterea, cum aliis statuimus, hoc legatum tam a patre, quam ab extraneo recte constitui, et ab hac differentia nihil plane dependere, nec non concedimus, legatarium vel talem foeminam, quae praeterea iam sit dotata, vel eam, quae indotata, item vel adhuc solutam vel iam coniugatam esse posse; minime tamen eorum sententiae, qui hoc legatum etiam marito relinqui posse defendunt ^{b)}, fauemus. Aliud enim est alicui legatum dotis constituendae relinquere, aliud in alicuius vtilitatem legatum dotis constituendae relinquere. In posteriori casu enim non statim sequitur, eum in cuius vtilitatem aliquid relictum, iam esse legatarium. Prouocant quidem ad legem 7. ff. de condit. et demonstr. cuius verba haec sunt: „Titio genero meo heres meus dotis Sciae filiae meae nomine centum dato, legati quidem emolumentum ad Sciam, quae dotem habere incipit,

„bit, pertinebit, sed quia non tantum mulieri, sed Titio quoque, cui
 „pecuniam legauit, consultum videtur, prope est vt ipse legatarius in-
 „telligatur, et legatum petere debeat. Sed quum tanquam sedem
 opinionis suae hunc allegant textum: ille non id quod contendat,
 sed contrarium, mihi probare videtur. Ex hac enim lege deduci qui-
 dem poterit, dotem in vtilitatem mariti legari posse, minime autem
 marito legatum dotis constituendae relinqui, id quod ne exinde qui-
 dem apparet, quoniam marito ius exigendi dotem conceditur. Hoc
 enim ipsi competit ius, quoniam eius interest, vxorem suam non esse
 indotatam; et quis praeterea ignorat, maritum iurium vxoris esse
 legitimum defensorem? Si, vt post mortem vxoris quondam praede-
 functae maritus dotem retineat, speciatim a testatore esset adiectum;
 alia tum res esset, de qua tamen in hac lege non est sermo. —
 Omnis praeterea res ad subleuanda matrimonii onera in genere habi-
 lis atque idonea, recte in dotem legari poterit. Maxima, quae circa
 hanc materiam saepius iam agitata est, controuersia, species huius
 legati concernit, cuius historiam in Dissert. Perill. NETTELBL. de le-
 gat. dot. const. eiusque §. 15 eleganter commemoratam inuenies.
 Sunt enim alii, qui hoc legatum conditionatum tantum esse contem-
 dant, alii, qui id per se et sua natura modale esse dicant, licet etiam
 legata sub conditione: si nupserit, relinqui posse, haud negent, quae
 tamen non ad legatum dotis constituendae referre malint. Nos ta-
 men neutrius partis castra sequentes, eam defendimus sententiam,
 quod legatum dotis constituendae et modale et conditionatum esse
 possit. Quodsi enim contraria vera esset sententia, id, quod affirmant,
 aut ex ipsius rei natura, aut ex claris atque expressis legibus sequi
 deberet. Cum tamen legatum de quo loquimur, per definitionem,
 circa dotem constituendam versetur, et, prout quilibet facile cognos-
 cet,

cet, circa dotem constituendam acque versetur, si testator Seiae mille
 reliquerit, ut dos fiant, quam si ille mille dotis nomine legauerit, si
 nupserit, eaque marito in dotem adferantur, facillimum erit intellectu,
 hoc legatum dot. const. per se et sua natura nec conditionatum, tantum
 nec modale tantum, sed tam conditionatum quam modale esse posse.
 Si conditionatum est, non nisi initis iustis nuptiis conditio impleri potest,
 iniustae non satisfaciunt c). An tamen conditionatum, an modale sit
 legatum, ex verbis aestimandum est d). Eius autem quod iam ex
 natura rei deducitur, ne quidem contrarium ex legibus expressis de-
 monstrabitur. Ut reliquas, quibus aduersarii sententiam suam ornant,
 leges omittam, legis 71. §. 3. ff. de condit. et demonstrat. mentionem
 tantum facere liceat, in qua verba extant „quia purum est legatum. „
 Sed quid inde colligant! An legatum dot. const. modale esse posse,
 et in hac lege non esse conditionatum? Concedo. Sed exinde, quod
 ex hac lege deduci possit, naturae legati dot. const. haud repugnare,
 quod sit modale, quippe quod solum exinde deduci poterit, nulla
 ratione sequitur, hoc legatum per se et sua natura esse modale, ut
 plane conditionatum esse nequeat: cum praeterea in Nov. 123.
 cap. 37. verba „aut sub una praedictarum conditionum,„ postquam an-
 tea de legato dotis constituendae dictum erat, extant. In tractatione
 huius legati in se spectati, etiam de iuribus et obligationibus ex tali le-
 gato oriundis, agendum esset, sed ne a fine proposito nimis procul re-
 moueamur, cum multa quae huc spectant, iam in saepius citata Diss.
 NETTELBL. de legat. dot. const. inueniantur: de methodo tantum,
 qua in hac materia versandum, monemus, iura et obligationes hic
 obuenientes semper cum distinctione, an de legato dot. const. modali,
 an conditionato agatur, et quidem tam respectu heredis, quam lega-
 tarii, nec non interdum etiam tertij, esse tractandus. Ingens denique
 est

est fauor, quem in iure Romano experta est dos. Licet enim quantitas dotis non sit expressa, ea tamen, a iudice secundum dignitatem atque facultates personae, quae dotem legauerit, et onera matrimonij, ad quae ferenda constituitur, erit determinanda e). Reliquum esset, ut etiam de acquisitione, amissione, conseruatione et persequutione huius legati, scitu necessaria afferremus, quatenus singularia hic obueniunt, et modi generales aquirendi etc. legatum, applicationem non inueniunt. Sed cum modi aquirendi hoc legatum sint generales, modi amittendi, qui ad generales referri nequeant, ex theoria de implemento modi infra formanda, perspicuitatem adhuc expectent, nec non circa conseruationem atque persequutionem huius legati, noua proferre nesciam: iam in explicanda hac legati dotis specie subsisto.

a) Diss. Perill. NETTELBL, de legat. dot. const. Halae 1750.

b) Eiusd. diff. §. 6.

c) L. 10. pr. de Condit. et Demonstr. L. 30. quando dies legater.

d) L. 80. de Condit. et Demonstrat.

e) LEYSER. spec. 386.

§. X.

Cum iam §. antecedente satis, ut existimamus, demonstratum sit, legatum dotis constituendae et modale et conditionatum esse posse, tam sua natura, quam secundum LL. posituias; superest, ut, quando sit conditionatum, quando modale, determinetur. Hoc nosra quidem sententia a sola testatoris dispositione pendeat. Hic itaque prout dotem vel addita conditione: si nupserit, vel ea non ad-

C

iecta

iecta constituerit, legatum dotis constituendae erit vel modale vel conditionatum. Ne autem ridiculum videatur, nos, rem adeo perspicuam, hic tam accurate determinasse: notetur, hoc ea ratione a nobis factum esse, ne cum iis facere putaremur, qui diuisionem legati dotis constituendae in modale et conditionatum quidem admittunt, sed legatum dotis constituendae filiae relictum pro modali, extraneae relictum autem, pro conditionato ^{a)} habeant. Semper itaque, ut nobis videtur, verborum, quae sunt cogitationum ministri, aliquando ratio erit habenda, quae, an modum aut conditionem demonstrent, in hac legatorum specie raro in dubio relinquent. Sed fingamus: Testatorem ita disposuisse, ut, an conditione aut modo dispositionem suam restringere voluerit, non satis appareat: cum applicatione eius, quod supra (§. 7.) contendimus, pro modo in genere esse praesumendum, etiam in hoc casu statuimus, eandem pro modo praesumptionem in legato dot. const. esse admittendam.

a) MADIHN princ. I. Rom. part. IV.

PARS SPECIALIS.

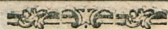
§. XI.

Absoluta iam parte generali huius dissertationis, cum, quae nostrae fortasse theoriae obstare possent, impedimenta remota videantur, progredimur secundum ordinem supra (§. 4.) dictum, ad partem eius specialem atque decisionem quaestionis a nobis propositae. Demon-

monstrauimus quidem, legatum dot. const. et modale et conditionatum esse posse. Sed cum pro praesenti nostro scopo, illa eius species, quam legatum dot. const. conditionatum diximus, plane in censum venire nequeat, neque vlla ratione in quaestionis nostrae decisionem influat, sequenti tractatione, de solo legato dot. const. quod est modale, agendum erit, et quidem ita, vt ea tantum proferamus, quae nostrum thema immediate et proxime concernunt. Cum autem quaestio nostra ea sit, *an legatum, cui modus dotis constituendae adiectus, modo non impleto, corrumpat?* omnisque eam decidendi ratio ex theoria de implemento modi petenda sit: quod reliquum est, ita tractabimus, vt theoriam vulgarem de implemento modi in legato dot. const. praemittentes, nostram deinde iudicio Eruditorum subiiciamus.

§. XII.

Si quaeritur, num modus legato dot. const. adiectus, sit implendus, vel non, quidam DD. per modum regulae et exceptionis a regula, ad hanc quaestionem respondent. Ponunt enim pro regula, nuptiis non sequentis, sicque modo non impleto, hoc legatum dot. const. expirare; a qua regula sic excipiunt: *α*) nisi pater filiae, vt cum filialibus iam elocatis exaequeretur, dotem legauerit *β*) vel legato pure relicto, conuersio in dotem instar modi sit adiecta. Sic III. HELLFELD in Iurisprudencia forensi secundum ordinem pandectarum sub titulo de dote praelegata. Alii autem DD. distinguunt, num hoc legatum filiae sit relictum vel extraneae. Priori casu id purum esse dicunt, quoniam eo animo factum sit, vt aut filia praecipuum habeat, aut filiabus iam elocatis exaequetur, quo casu itaque modus

praecise non esset implendus; posteriori casu autem, si nempe hoc legatum extraneae sit relictum, illud numquam modale, sed semper conditionatum esse, et ne quidem ante contractas nuptias peti posse, contendunt. Sic Celeb. MADHIN in princip. I. Rom. Parte IV. theoriam de iure hereditario sistente. De horum theoriam, quid sentiendum, ex iusfra dicendis patebit.

§. XIII.

Quod ad nos attinet, omnem decidendi rationem, ut iam supra (§. II.) diximus, an modus legato dot. const. adscriptus, sit implendus, ex theoriam generali de implemento modi sumendam putamus. Iam quidem supra (§. 7.) plura, quae modum in genere concernunt, dicta sunt; sed ibi ita tantum de modo actum est, ut, quae ad implementum modi pertinent, huic parti speciali reseruata sint. Quamuis modus in regula omnibus hominum dispositionibus, siue inter viuos siue mortis causa fiant, adici possit, hic tamen de eo tantum casu loquimur, si modus legatis est adscriptus. In doctrina de implemento modi ICI semper a conditione ad modum argumentari solent. Quod cum recte quodammodo ab iis fieri existimemus: si modus legatis additus est: sic distinguendum esse arbitramur. Modus tempore mortis testatoris vel iam est impletus, vel non. Si prius: sufficit modum semel esse impletum, et legatum sub eo relictum, ita praestandum est, quasi non esset adscriptus. Finis enim, quem intendebat testator, iam est obtentus. Finge casum: Titium Sempromio centum legasse, ut summos in iure honores ambiret, hunc autem tempore mortis testatoris iis iam esse ornatum, et legatum illud ab eo instar puri exigi poterit. Posteriori autem casu, nempe si modus tem-

tempore mortis disponentis nondum est impletus, ulterius distinguendum est, num modus adiectus impossibilitatem quandam, siue per se talis sit siue non, inuoluat, aut eius sit indolis, vt legatarium oneret, nemini autem profit, vel non. Si modus in se spectatus vel naturaliter vel moraliter est impossibilis, aut praeter necessitatem onerat: plane pro non adiecto erit habendus, et legatario, absque vlla obligatione adhuc in pofferum adimplenda, legatum petere licebit a). Laudandus enim potius quam accusandus est legatarius, qui eiusmodi testatoris voluntatem negligit b). Si modus adiectus non quidem per se et sua natura est impossibilis, attamen aut casu aut ex voluntate tertii, quae hic simul intercedere debet, nulla legatarii culpa concurrente, implementum eius impossibile redditum est: tum ita distingue: Si modus ob voluntatem tertii contrariam impleri nequit, aut modi impleto obstacula oriuntur, ita tamen, vt ob promittendum legatarii erga voluntatem testatoris iam satisfactum esse iudicari possit fini, quem per legatum disponens adsequi voluit, legatarius modo adiecto non obstantem et legatum petere, et si iam petierit, retinere poterit c). Penes eum enim non stetit modum implere. Cuius rei exempla multa in LL. inueniuntur d). Hinc e. gr. legatarius qui Titio centum dare iussus est, si hic oblatam sibi pecuniam accipere recusat, fecisse iam videtur, quod suarum partium est, quia ad solutionem Titio praestandam paratus fuit e). Si tamen modus solo casu, non concurrente dissensu tertii impossibilis sit, sunt quidem, qui etiam hic a conditione ad modum argumentari posse, sicque modum simpliciter pro impleto esse habendum putent. Sed nos cum aliis f) distinguimus, an probari possit, testatorem praecise voluisse modum impleri, vel non. Si posterius, pro impleto aut non adiecto habetur, minime tamen si prius. Sed quaeritur quando adsit casus, quo dilucide apparet,

paret, testatorem modum praecise impleri voluisse? Equidem puto, hoc toties fieri quoties modus simul in fauorem tertii additus est. Hoc scilicet casu implendus est, nisi iam absque implemento tentato, aut ad quod non deest legatarii promittitudo animi, voluntati testatoris ex circumstantiis iam satisfactum appareat. Si contra modus legato adiectus, est possibilis atque potestatius, vel alicuius interest, modum impleri, vel non. Priori casu modus omnino est implendus, nisi, vt ex antea dictis colligi potest, per ipsum eius, cuius interest, factum, modi implementum, sequi nequeat. Is cuius speciatim interest, potest ipse quoque esse testator e). Si tertius, cuius in fauorem modi implementum requirebatur oblationem legatarii semel reiecerit, iterata oblatio, aut ad mutatam nunc voluntatem tertii noua descensio legatarii, non est necessaria h). Posteriori autem casu, scilicet si nullius plane interest, modum impleri, a solo legatarii arbitrio pendere videtur i), an rationi finali adscriptae satisfacere velit, necne; et modus eam tantum vtilitatem habet, vt, quid testator fieri maluerit, demonstret l). Quae vltima decisio semper locum inueniet, quoties modus in solius legatarii vtilitatem adiectus est, e. gr. Si testator ita disposuerit: Titio centum lego, vt fundum emat m). Iamque vides, quantum intersit, an modus adiectus sit simplex, an qualificatus (§. 7.)

a) L. 114. §. 2. de Leg. 1. L. 71. §. 2. de Cond. et Demonstr.

b) God. Lud. MENCKEN Dissert. de modo legatis adscripto Wittenbergae 1729.

c) L. 88. §. 3. L. 34. §. 4. de Leg. 2. L. 54. §. 1. L. 14. 31. 81. §. 1. L. 84. L. 78. pr. de Condit. et Dem. cf. Ill. Praef. Librum von Testamenten §. 342. et 343.

d) L. 92.

d) L. 92. §. 1. ff. de leg. 1.

e) L. 24. ff. de cond. et demonst. L. 1. C. de his, quae sub modo.

f) Saepius iam citata Diss. NETTELBL. de leg. dot. conf.

g) L. 40. §. 5. de leg. 3. L. 71. pr. de Cond. et Demonst.

h) L. vii. C. de Cond. insert.

i) Höpfner theoretisch-praktischer Commentar über die Heinecciuschen Institutionen §. 578.

l) L. 71. pr. de Condit. et Demonst.

m) L. 71. p. de Cond. et Demonst.

§. XIV.

Quoties autem modus legato adscriptus implendus, et quando implendus sit, iam ex §. praeced. apparet. Iam vel statim eius implementum sequi potest vel non. Si prius, omnino nulla mora interposita modo erit satisfaciendum, ne negligens legatarius, sicque legato indignus videatur, nec faciendo occasio elabatur. Ast tunc cautio a legatario exigere non potest, cum de quo ille, cuius interest, securus reddatur, non adfit ^{a)}. Si posterius, implementum modi quidem differri, et legatum statim peti potest, ast non nisi de modo implendo praesita cautione. Quicumque enim legatarius legatum sibi sub modo relictum petit, et in regula simul cautionem offerre debet ^{b)}, alias heredi exceptionem doli generalem suppeditaret ^{c)}. Nam, ut MENKENII in Dissert. de modo legatis adscripto, verbis utar, „id quod sub modo relinquitur, hac quasi conditione datum videtur, si „lega-

„legatarius satisdedit. Quae tamen conditio, quia non ex testamento, sed intrinsicus oritur, et ex aequitate introducta est, ac tacite legato inesse videtur, legati naturam non mutat, nec illud „conditionatum reddit.„ Haec tamen cautio non, ut quidam fecerunt, cum cautione Muciana, quae, si legato conditio potestatiua negatiue adscripta est, praestatur, est confundenda. Licet autem heredis mediate non intersit, modum adiectum impleri, eius tamen omnino erit, cautionem a legatario exigere, qualis hoc loco fideiussoria et pignoratitia requiritur, in subsidium autem iuratoria admittitur \varnothing . Sed dantur etiam legatarii, ab huiusmodi cautione immunes. Huc ante omnia ii referendi sunt, quibus cautio expressis verbis ab ipso testatore est remissa, nec minus ii, qui legis dispositione ab ea sunt exempti. In horum numero sunt fiscus et respublicae, a quibus, licet iis legatum sub modo sit relictum, cautio tamen non est praestanda, quod deinde etiam ad omnes vniuersitates extendi solet ϵ). Equidem puto, etiam patrem, cui aliquid sub modo ut in filii fauorem hoc vel illud faceret, legatum est, ad cautionem praestandam iure Romano non adstringi. Suspicio enim cessat, eum obligationi suae esse defuturum. Eadem etiam a cautione immunitas obtinet, quoties nullius plane interest, modum impleri, quamuis in L. 71. pr. ff. de condit. et demonstrat. quae huc pertinet, de eo tantum casu dicatur, si modus in ipsius legatarii utilitatem adscriptus est, id demum ob paritatem rationis ad omnes casus trahi poterit, in quibus legatum sub modo simplici (§. 7.) relictum est. Reliquos, in quibus obligatio cautionem praestandi cessat, casus, praetermittendos existimo, cum nimis generales sint; ut remissio cautionis ab eo facta, in cuius fauorem modus est adiectus. Haec autem cautio eum in finem praestatur, ut legatarius modum implere, modo autem non impleto, legatum,

tum, cuius per modum traditio non suspendebatur, restituere velit. Modus praeterea in ultima voluntate praescriptus, secundum formam a testatore determinatam, ita est implendus, ut semper a legatario ipse modus observetur, nec per praestationem eius quod interest, ei, cuius interest factam liberetur ^D. Cum denique etiam accidere possit, legatario ratione legati plura esse iniuncta, videndum est, an hoc coniunctim an disiunctim factum sit; priori enim casu omnes modi sunt implendi, posteriori vni tantam e pluribus modis erit satisfaciendum.

a) MENKENII Diss. §. praeced. citata.

b) L. 80. ff. de condit. et demonstrat. L. 19. L. 40. §. 5. de leg. 3.

c) L. 7. L. 48. ff. de fideicom. libertat.

d) L. 40. §. 5. ff. de condit. et demonstrat.

e) L. 6. ff. ut legat. servand. caus. caut. Cautio de qua hic sermo est, non quidem ea est, de qua hic loquimur, ut titulus indicat, sub quo lex collocata est. Potest tamen ab immunitate ab hac cautione, de qua in loco illo agitur, ad nostram cautionem argumentum duci.

^D L. 11. §. f. ff. de legat. 3.

§. XV.

Omnia quae iam de modo generatim dicta sunt, facili negotio ad legatum, cui modus dotis constituendae adiectus est, applicari poterunt. Quidquid enim de genere, hoc etiam de specie sub eo contenta, valet, donec doceatur exceptio. Quum itaque foeminae cuidam aliquid legatum est, ut dos fiat, accidere potest, ut vel per se

D

natu-

naturaliter vel moraliter impossibile sit, hunc a testatore dictum modum impleri, vel etiam facto tertii aut casu interueniente ei satisfieri nequeat. Naturaliter vel moraliter autem huiusmodi implementum impossibile esse poterit, quando in fauorem tertii modus est adscriptus, quamuis lubenter concedam, multos alios adhuc huius rei casus concipi posse ^{a)}. Finge enim: tertium, cuius intuitu hoc legatum relictum, aut esse talem, cui natura, quae ad matrimonium contrahendum requiruntur, denegauerit, aut talem, cui legibus est interdictum, matrimonium inire, aut talem, cui legataria honeste se matrimonio iungere non possit, et habebis casum, in quo modus qualificatus ob impedimentum naturaliter aut moraliter impossibile impleri nequeat. Quotiescunque et quocunque modo acciderit, efficit, ut modus dotis constituendae pro non adiecto habeatur, et foemina, huiusmodi legatum tamquam purum exigere possit ^{b)}. Si contra modi huius implementum ob factum impediens tertii, cui nubere iussa est foemina, sequi nequit, cum expressis legibus statuimus, modum pro impleto esse habendum ^{c)}. Quae omnia alia se habent, quoties modus dotis constituendae, in fauorem tertii adiectus, solo casu, e. gr. morte huius tertii, impleri non potest. Cum enim exinde, quod testator in certae personae fauorem disposuerit, statim appareat, testatorem praecise modum impleri voluisse, et supra (§. 13.) iam demonstratum sit, ut, quoties hoc probari possit, modo deficiente, legatum peti nequeat, hic etiam contendimus, rebus sic se habentibus, legatario legatum inutile fieri ^{d)}. Quodsi tamen nulla plane ratione impossibile sit, quin modo dotis constituendae satisfiat, tertiique intersit, modum hunc impleri, omnino aut matrimonium cum tertio, in cuius fauorem modus adscriptus, ineundum, aut si iam cum eo initum est, legatum ea intentione ut dos fiat, est exigendum atque inferendum ^{e)}:
 quae

quae tamen omnia secus se habent, quoties nullius plane interfit, modum impleri, quod eo casu accidit, si foeminae innuptae adhuc ac nemini desponsatae, quidquam in dotem relinquatur. Eo enim casu a solo legatarii arbitrio pendet, an, quid disponens maluerit, observare aut negligere velit; qui siue hoc vel illud eligat, numquam periculum legati sui iacturam faciendi, incurrit. Quotiescunque autem modus est implendus: nisi statim impleatur aut impletus sit matrimonio iam contracto ^f), et eo quod ultima voluntate relictum, in dotem illato: cautio de modo implendo, quam §. proced. satis iam exposuimus, est praestanda.

- a) Sic e. gr. tertius, in cuius fauorem modus adiectus, legatarium arctiori cognatione, quam quae dispensatorem ferret, attingere, aut legatarius ipse talis foemina esse posset, cui legibus interdictum, matrimonium inire.
- b) L. 63. §. 1. L. 71. §. 1. de Condit. et Demonstr.
- c) L. 1. C. de his quae sub modo. L. 17. §. 3. ff. de Condit. et Demonstrat.
- d) Dissert. NETTELBL. de legat. dot. const. §. 30.
- e) L. 71. §. 3. ff. de condit. et demonstrat. In hac lege notatu dignissimum est, ius marito concessum, etiam citra voluntatem uxoris, cui hoc legatum relictum est, legatum dot. const. ab herede petendi, quippe ad cuius emolumentum simul spectat.
- f) Ibidem.

§. XVI.

Sed sunt, qui contendant, modum dotis constituendae legato cuidam adiectum, excepto unico casu, quo id ob factum tertii impediens

diens fieri nequeat, semper esse implenda, cum ea, quam alias DD. facerent distinctionem, an alicuius intersit, modum impleri, an non, in legato dotis constituendae plane non sit admittenda, quippe quod ita comparatum sit, ut semper adsit tertius, cuius intersit, modum impleri^a). Quod, qua ratione contendi possit, minime videmus. In fauorem tertii enim aliquid actum dicitur, quoties ille utilitatem quandam, qualiscunque demum sit, ex eo quod actum, percipere queat. Quodsi testator Seiae iam coniugatae, aut desponsatae, aut solutae quidem nec desponsatae, mille dotis nomine legauerit, aut certam tamen personam adiecerit, cum qua illi matrimonium sit ineundum, adesse tertium, in cuius fauorem modus adiectus, nullus negabit. Sed ponamus, testatorem Seiae adhuc solutae, nulli iam desponsatae viro, mille dotis nomine legasse, nulla plane adiecta certa persona, cui nubere debeat, in cuiusnam fauorem modus tunc esset adiectus? - Fortasse in heredis fauorem? Sed tantum abest, ut hic ex modi implemento utilitatem percipiat, ut potius maius ipsi commodum ex modo non impleto oriatnr, ut ex mox dicendis apparebit. An fortasse in fauorem cuiuslibet, qui foeminam, cui legatum dot. const. relictum, uxorem ducere velit? Sed quae sententia solidis argumentis magis destituta cogitari possit? In mente testator neminem speciatim habuit, cui praeter foeminam faueat. Potest foemina etiam soluta manere, quod testator etiam praeuidit, nec restrinxit. Ipsius autem foeminae maxime interest, dotem habere, qua sit locabilis. Vnde huius vnus fauorem ob oculos habuisse testator, censendus est. Ipsa L. 71. de Condit. et Demonstrat. saepius citata, expresse de casu loquitur, ubi foemina iam desponsata erat, eoque casu tantum cautionem legati dotis causa exigit, manifesto innuens aliis casibus eam non esse necessariam, nec implementum modi requiri. Seiae ut domum emat, pecunia lega-

legatur; etiam adest tertius incertus, venditor scilicet, quisquis sit, cuius interest, domum a se emi. Nihilominus tamen, ubi persona venditoris a testatore non determinata est, nemini in mentem venit, legatarium ad implendam modum adstringere. Par enim in legato dotis est ratio, cur non similis esse debet dispositio. Quibus rationibus ducti, ne vnguem quidem transuersum a theoria nostra recedentes, in eadem, quam §. praeced. de implemento modi proposuimus, sententia persistimus.

a) Perill. NETTELBIADTII Dissertatio de legat. dot. const. §. 16.
Remittit enim rem ad verba testatoris expressa.

§. XVII.

Quoniam cardo totius rei positus est in L. 71. §. 3 ff. de Condit. et Demonstr. opus erit, hunc locum accuratius explicare. Est ex quaestionibus Papiniani, et ita habet: „Titio genero meo, heres meus dotis Sciae, filiae meae nomine centum dato. Legati quidem emolumentum ad Sciam, quae dotem habere incipit, pertinebit: sed quia non tantum mulieri, sed Titio quoque, cui pecuniam legauit, consultum videtur, prope est, ut ipse legatarius intelligatur, et legatum petere debeat. Si post diuortium genero pecuniam heres soluerit, aequè liberabitur: quoniam in dotem solutio conuertitur. Constante autem matrimonio, etiam prohibente muliere, Titio rectè soluetur. Hoc enim et mulieris interest, ut incipiat esse dotata. Nam et si quis ipsam quoque petitionem habere responderit, eaque pecuniam petat, neque dotis fieri velit, non dubie doli summouebitur exceptione. Ante nuptias vero Titio vel muliere defunctis, legatum

D 3

„apud

„apud heredem manet. Quodsi nolit eam vxorem ducere, causa le-
 „gati, quod ad mulieris personam attinet, satisfactum intellegitur:
 „sed Titio legatum petenti, nocebit exceptio doli. Sabinus autem
 „existimabat, nupta muliere Titio, sine cautione legatum deberi, quo-
 „niam pecunia dotis efficeretur. Sed cum ante nuptias, quia pu-
 „rum legatum est, peti potest cautio: *mulieri pecuniam reddi*, neces-
 „saria erit. Quodsi maritus vitio suo causa ceciderit, neque soluendo
 „sit: numquid aduersus heredem mulieri, quae nihil deliquit, succur-
 „ri debeat ob eam pecuniam, quae doti fuerat destinata? Sed quo-
 „niam ambo legati petitionem habuerunt, saluam habebit, non soluta
 „pecunia viro, mulier actionem., - Gener hic tam is est qui vere
 iam iunctus matrimonio erat filiae, quam qui ei saltim fuerat despon-
 satus, quod sequentia legis verba ostendunt. Hic itaque praeter filiam
 aderat alius, cuius in dote legata maxime intererat, et quem testa-
 tor in voluntate maxime respexerat. Prope est vt Titius legatarius
 intelligatur, non vt solus sit legatarius, nec vere legatarius principa-
 lis, cum prope tantum sit, vt habeatur pro legatario. Legatum pe-
 tere potest, quia ipsi legatum est, et quia ipsius in dote imprimis
 interest, et quia caput matrimonii est. Etiam post diuortium ipsi
 potest solui, quia fructus dotis retro debitae adhuc dum separatos
 nunc percipit, et dotis actione ab vxore conuenitur, et legatarius ex
 testamento est. Constante matrimonio inuita vxore, ipsi soluitur,
 quoniam iura eius circa dotem, a voluntate vxoris non pendent.
 Vxor vero sine mariti intercessione nihil facere potest. Vterque saltim
 agens de securitate a parte altera heredi satisfacat. Verba „hoc et
 „mulieris interest, vt incipiat esse dotata“, indicant, in vxoris vti-
 litatem esse mariti actionem, vnde hanc nihil habere, quod contra-
 dicat. Sed non desunt rationes aliae, iam allatae. Si quis ipse quo-
 que

que petitionem habere responderit, addit Papinianus, quoniam ipsi nondum liquet, an habeat petitionem. Non vult tamen eam plane denegare, et de securitate tantum heredis sollicitus est, qui id intueatur, ne aliorum, quam in dotem pecunia vertatur. Quae versio, si non in animo sit petentis, denegabitur petitio. Si quisquam ex legatariis, filia aut Titius, ante matrimonium moriatur, superstes nihil capit. Singulis enim simul, alterius defuncti causa erat legatum non potest amplius obtineri. Si Titius respuat filiam, pro impleto habetur modus, qui legato inest, aliasque fuisset implendus. Filia nunc petere potest, Titius repellitur. Si iam initum est a petente matrimonium, statim in dotem conuertitur data pecunia, ut futurae versionis causa, necessaria non sit cautio. Ante nuptias peti potest legatum, cum sit modole, non conditionatum. In hoc, ante impletam conditionem, nihil exigi potest, in illo statim petitur, quod relictum est, sed de implendo modo cauetur. Si forsan ob plus petitionem, aliaue ratione, Titius in petenda pecunia causa ceciderit: res integra est filiae. Huius enim iura a iure Titii non dependent, sed sunt separata. Sola solutio Titio facta, liberat heredem, quoniam idem bis peti nequit, et ex persona filiae Titius solutum accipit. Hic nihil de cautione, ubi deest sponsus aut maritus et de reliquis supra iam affatum dictum est.

§. XVIII.

Si promissio dotis nomine fit, ex stipulatu prius agi non potest quam nuptiae sequantur ^{a)}, quia conventionum et legatorum iura sunt diuersa. Pro promissione semper praesumptio est, quod quam tardissime obstrictus adsoluendum esse voluerit. Moribundus testator
prae-

praefumitur liberalis. Vnde ex iis legibus, quae de promissione agunt, difficultas nobis moueri non potest. De modo conuentionibus adiecto, egregie scripsit IO. FRIED. CORDES.

a) L. 21 ff. L. 68 ff. de iur. dot.

§. XIX.

Omnibus iam procul remotis obstaculis, cum quid adhuc praemonendum nesciam, iam ad quaestionis propositae decisionem me conuerto atque statuo: legatum, cui modus dotis constituendae adiectus, toties corruiere, *quoties hic modus 1) ob impossibilitatem casu, qui factu tertii haud productus est, ortum et 2) solam voluntatem legatarii, licet adsit tertius in cuius fauorem adiectus est, non impletur, nisi legatarius iam sit foemina coniugata, eique nupta, cui nubi debuit, in quo casu etiam citra eius voluntatem marito ius exigendi tale legatum, legibus expressis a) concessum est.* (cf. §. 15.). Legatum sub modo dot. const. relictum corruiere autem dicitur, cum aut plane ab herede non exigi, aut si iam exactum praefitumque, a legatario repeti potest.

a) L. 71. §. 3 ff. de condit. et demonstr.

§. XX.

Iam habes L. B. modum specialem amittendi legatum dotis constituendae modale, de quo supra (§. 9.) remissive tantum actum est. Amittitur enim hoc legatum, quum modus non impletur, cuius tamen implementum fuisset necessarium. Multa adhuc de aliis hoc
lega-

legatum amittendi modis, et de effectu legati dot. const. modalis, ratione transmissione huius legati ad heredes, iuris accrescendi et quae sunt reliqua, asserere possemus, sed iam mittimus ea, quae nimis sunt generalia, et vbiq̄ue satis exposita. Antequam autem dissertationi huic finem faciamus, liceat specialis cuiusdam adhuc quaestionis, mentionem facere, scilicet an pro modi huic legato adscripti implemento haberi possit, quum foemina cui illud relictum, vitam regularem eligens, deinde sit monialis, atque exinde monasterium eius aquirat ius, hoc legatum exigendi? Ad quam quidem quaestionem negatiue respondendum videretur, cum, vt supra demonstrauimus, quoties modus implendus, ille praecise modus, quem testator praecripit, sit implendus, nisi Iustinianus hic circulos turbasset. Hic enim Nov. 123. c. 37. in casu, vbi alicui bona relicta sunt ita, vt in dotem, aut donationem propter nuptias conuertantur, aut vt nuptias ineat, in eum vero euentum, quo huic voluntati defuncti non fuerit satisfactum, fideicommissum iniunctum est, a fideicommissi onere liberatum esse voluit fiduciarium, vbi monasterium iam fuerit ingressus. Inde sumta Anth. Nisi rogati C. ad SC. Trebell. difficilior intellectu est ipso fonte vnde hausta. Verba eius haec sunt: „Nisi rogati restituere datum „dotis causa, vel propter nuptias donationis, vel relictum sub conditione nuptiarum vel liberorum, monasterium vel alium locum venerabilem ingrediantur: siue restitutio, aut substitutio fiat sub praedictis conditionibus, siue in redemptionem captiverum, siue in egenatum alimentum.“ In mente initio inferendum est, fideicommissio oneratum legatarium, cui dotis causa, ita vt modus abscessisse implendus sit, aut sub conditione nuptiarum etc. ea ratione, vt, nisi modo aut conditioni satisfiat, bona restituenda sint, teneri modum aut conditionem implere, nisi restituere velit. Si vero, (id quod nunc additur

E

ditur

ditur) monasterium ingrediatur legatarius, tum a restitutione liber est. Exceptus solus casus, quo fideicommissum accipere debet pia causa redemptionis captiuorum, aut alimentorum egentibus suppeditandorum. Loco verborum: „Siue restitutio fiat etc.“ substituendum: Si vero restitutio fiat – alimenta, tum secus dicendum est. Ipsa vero haec verba desiderantur in antiquis exemplaribus.

§. XXI.

Quod reliquum est, Tuum erit iudicare, L. B. quae de modo legato dot. const. adiecto theoria magis tibi probata sit, aut vulgaris, cuius praecipua capita supra (§. 12.) legisti, solidis argumentis, nisi auctoritatem ad ea referre velis, destituta, aut nostra ubique et principiis iuridicis accommodata, legibusque fundata. Scias denique, nos nullam plane differentiam in legato dot. const. modali, ratione implementi modi, admittere, siue filiae siue extraneae sit relictum, cum, lege non distinguente, nec nostrum sit distinguere.

F I N I S.

VIRO

NOBILISSIMO VIRO IUVENI
ANTON. CONRAD. GVSTAV. CONRADI

SVMMORVM IVRIS HONORVM CANDIDATO DIGNISSIMO

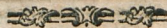
W. D. S. P. 3. 3.

P R A E S E S.

Statim ex quo TE cognoui, quod paulo ante contigit, quum mihi desiderium TVVM, de impetrandis his, quos mox consequeres honoribus explicares, TE dilexi, quia ab ea morum ferocitate, quae multis in Academia litteras profitentibus foede inhaeret, eras remotissimus, et vrbanitate vitae ac sermonis TE commendares. Hunc TIBI leporem simul ab assidua litterarum tractatione ortum esse, docuisti et honesta animi ad dignitates academicas rectio-
ne, et laudabili conditionum, quibus eo accedendum est, implemento, et edito hoc publico bene perceptae artis specimine. Reddidi libellum TVVM ple-
ne ac solide, et plane ad mentem meam elaboratum, quem mihi obtulisti, paucissimis tantum, quae ad rem adhuc videbantur, interfertis, caeterum vt
acceperam, nullaque in re mutatum. Quod itaque quae probe meditatus es,
et diligenter conscripsisti, masculae quoque (ex cathedra defensusus sis, nullus
dubito. Id tantum, vt iustum hic et in Georgia Augusta labores, semper
TIBI saluti sint, ac patria, liberali studio, dignam addat mercedem, qua
quam diuissime semperque prospere fruaris, ex animo apprecor. Non
potest deesse hoc praemium ei, qui, quid Deo, quid sibi, quid patriae et
conciuibus debeat, perpetuo habet ante oculos, quod TE numquam non factu-
rum certissime confido. Gratulor digno parenti dignum filium. Scripsi Ha-
lae d. 4 Oct. 1790.

E 2

VIRO

VIRO

PRAENOBILISSIMO, CONSULTISSIMO

ANTON CONRAD. GVSTAV CONRADI

C. C. DABELOW

S. D. F.

Iurisprudentiam esse artem in qua haec et postera aetas exerceri potest, neque ut quidam putant, ita explanatam esse, et perpolitam, ut novis nihil relictum sit ingenii. Vir consultissime, egregie tuo probatum exemplo dedisti, locum in jure illustrans, qui miro haecenus interpretum dissidio impeditus fuit. Quo, cujus crebrior non deficit in foro usus, ex industria Selecto, nec iis solum gratus eris, qui sedem materiae ex legibus indagare student, sed arrogantem quoque vocem eorum, qui nil nisi quod rebus Forensibus immediate inservit, audire, aut legere cupiunt tibi concilies. Est in votis, ut quem alma haec Fridericiana gratum habuit, dignumque cui Summi tribuantur in jure honores putavit, Te Patria recipiens, quae meruisti, praemiis ornet Vale.

VIRO

VIRO

PRAENOBILISSIMO DOCTISSIMO

DOMINO DOCTORANDO

ANTON. CONRAD. GVSTAV CONRADI

AMICO OPTATISSIMO,

NVNQVAM RECONCILIATO

S. P. D.

CAROLVS D. FISCHER

POLONVS.

Est annus et quod excurrit, quum jurisprudentiae Te socium accepi dilectissimum. Quos jam eorundem studiorum ardor quos ejusdem Illustrissimi Viri doctrina, omni aevo laudabilis conjunxerat, hos amicitia tenaciori adhuc arctiori vinculo teneri voluit. Talem exinde Te semper habuit amicum, qualem mihi contingere nunquam speraveram, et litterae, nisi fallor, solae tribuere possunt. Tecum postea praecipuis jurisprudentiae partibus incubui, nec unquam ex animo excidet tempus, quo viribus consociatis, quae vera legibusque accommodata, quae repugnancia illis perscrutaremur. Sed iam praevolasti socium, amice suavissime eumque Juris honoribus, studii Tui indefessi praemiis iustissimis, ornandus, in via una tecum ingressa longe post Te relinquis. Sed ne tantos Tibi honores industriae Tuae ab inelyta Facultate Iuridica nostra

tam

tam laudabiliter decretos invidere videar, scias velim, nullum mihi unquam diem magis festum acceptumque fuisse hodierno, nullum unquam futurum. Iam dudum enim speraveram opportunitatem, Tibi pro Tuis in me meritis, et, quod maximum est, pro Tua erga me amicitia, gratias hactenus pectore resonantis palam agendi. Ea itaque, quae amicum decet, sinceritate, eo, quo mihi semper flagravi, amore, hunc Tibi festum diem, hos studiorum felices successus, tantos denique in iurisprudencia progressus gratulor. Iam Tibi maturescunt praemia tanto labore tot noctum, quas insomnas duxisti, studio, tanta morum elegantia dignissima, eorumque iam largam Tibi patria praeparat messem. Eadem Fortuna, quae doctrinae et scientiarum Tibi indulget dulcedines, nec reliqua Tibi vitae gaudia denegat, Tuosque omnes conatus prosperet, secundet. Abeas hinc, ex amicorum amplexu ad paternum tam diu desideratum, abeas ut aliquando inter patriae maximos viros fulgeas. Caeterum, nisi iniusta praecor, nunquam amici Tui hactenus amantissimi obliviscaris, qui mox regionibus a te disjunctus, ast votis semper praesens, nunquam Tibi secundam fortunam cupere desinam. Illustres velim novo mihi gratissimo exemplo, amicitiam scientiarum ductu in vitam juvenili aetate alii, virili corroborari, senili denique etiam esse optatissimam, nec adversis nec secundis rebus laesefaciendam. Vale mihi fave. Halae d. 4 Junii. 1790.

VIRO

V I R O

PRAENOBILISSIMO ATQVE DOCTISSIMO

ANT. CONR. GVSTAVO CONRADI

AMICO SVO DILECTISSIMO

S. D. P.

IO. HENR. GVILIEL. LEHMANN I. V. G.

HALBERSTADIENSIS.

Quo jucundius nihil contingere mihi potuisset, id hodierna lux obtulit: quippe quae copiam faciat, tibi carissime amice! quos sane non temere ambire voluisti, honores gratulandi. Seis nimirum, quo erga te sim animo. Iode enim ex eo tempore, quo familiaritate Tua uti licuit, ita Te magis magisque in dies cognovi, ut equidem, an ingenii acumen insignisque litterarum amoris miramur magis, aut an magis diligere animi Tui virtutes, fere dubius nescirem. Ita factum est, ut amore erga Te in dies crescente, eo demum, quo nunc necessitatis vinculo teneremur. Jam cum dignos opera, quam litteris impendisti, fructus percipies, ea perfundor laetitia, qua id, quod praecclare contingit amico, amicum afficere natura jussit. Hoc unum addere liceat, me nihil magis in votis habere, quam ut asinum Tuum mihi conservare, amicitiaeque qua hucusque, et in posterum dignum judicare velis. Vale. Dab. Hal: d. 4 Oct. 1799.

VIRO

VIRO

PRAENOBILISSIMO ATQVE DOCTISSIMO

AMICO SUO DILECTISSIMO

ANTON CONRAD. GUSTAV CONRADI .

S. P. D.

GUILIELMUS WENZEL

HALBERSTADIENSIS

Te de hodierno die festo, quo honores in jure summos acquisiturus es toto ex animo gratulari meum esse duco, et praecipue cum ansam mihi dederis. Quantopere iurisprudentiae cultor Tu fuisti et quantos progredus fecisti e re ipsa satis satisque constat; quam ob causam opus non est, ut hic multas proferam laudes. Numini gratias ago maximas, quod consuetudinem TUAM CARISSIMAM quam merito aestimare in mea haud potestate est, mihi praebuerit. Quantam utilitatem tua unus anni consuetudo mihi praeslitit, calamo exprimere nequeo. Et proh dolor? nunc me derelinquens in patriam, ubi palmae et honores benemeritis te expectant rediturus es? Absas, Amice delectissime, sed ne tui amici obliviscaris amabo. Quod reliquum est, vehementer etiam atque etiam TE oro atque rogo, ut amicitiam quam hucusque mecum colnisti, in posterum prosequaris, mihiqve faveas. Vale dab. Halae d. [4 Oct. 1790.

Halle, Diss., 1788-91

ULB Halle

3

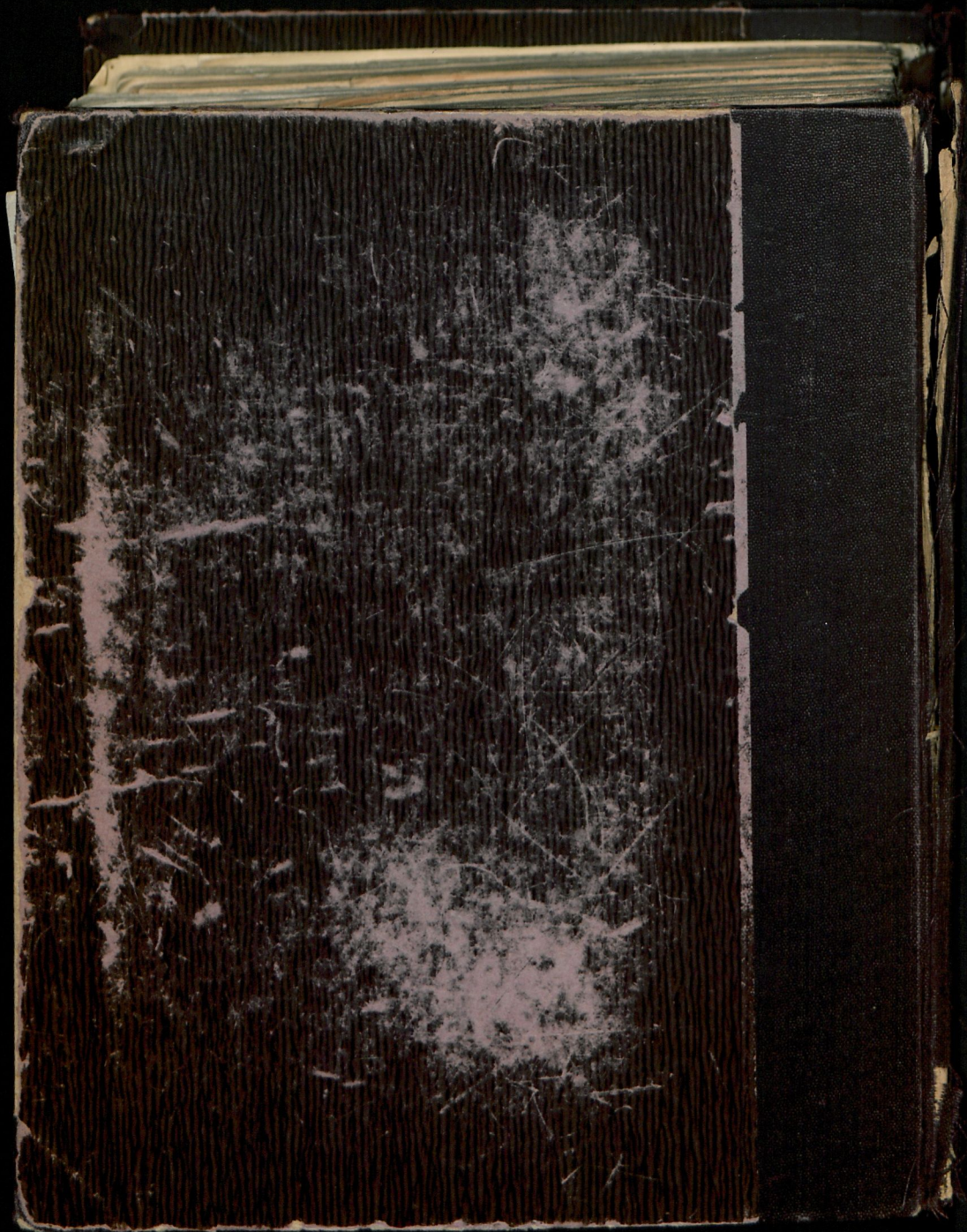
001 967 045

Sb.

v. 178

DISSERTATIO IVRIDICA INAVGVRALIS
QVAESTIONEM IVRIS PRIVATI,
AN LEGATVM,
CVI MODVS
DOTIS CONSTITVENDAE ADIECTVS,
MODO NON IMPLETO, CORRVTAT?
SISTENS

LXIV, 13

1790, 15

QVAM
ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS CONSENSV,
PRAESIDE
VIRO ILLVSTRI ATQVE EXCELLENTISSIMO
ERNESTO CHRISTIANO WESTPHAL,
I. V. D. ET PROFESSORE IVRIS PVBLICI, ORDINARIO,
FACVLTATIS IVRIDICAE ASSESSORE ET H. T.
EIVS DECANO,
PRO SVMMIS IN IVRE HONORIBVS
OBTINENDIS

DIE MDCCLXXXX.
PVBLICE DEFENDET
ANTON CONRAD GVSTAV CONRADI,
HANNOVERANVS.

HALAE MAGDEBVRGICAE,
FORMIS IO. CHRISTIANI HENDELII

